

Sisältö

Hallitus 2024	s. 02
Kutsu kevätkokoukseen	s. 03
Toimintakertomus 2023	s. 04
Toimintasuunnitelma 2024	s. 06
Retkiohjelma 2024	s. 08
Munkkaanojalla tapahtuu	s. 10
Ketojen ja niittyjen hoitoa	s. 12
Kannanottojen tuloksia	s. 18
Lähiluonnon lumoa	s. 21

Hallituksen yhteystiedot 2024

Puheenjohtaja

Esa Lehtinen

esa.lehtinen(a)virho.fi
Mäntynummi, Lohja
p. 040 532 8830

Varapuheenjohtaja

Jessica Haapkylä

jessaap(a)yahoo.fr
Nummela, Vihti

Sihteeri

Jenna Kotilehto

jenna.kotilehto(a)gmail.com
Leikkilä, Sammatti

Taloudenhoitaja

Minna Laurentz

minna.laurentz(a)gmail.com
Anttila, Lohja

Muut jäsenet

Hannele Ilomäki-Piirilä

hannele.ilomakipiirila(a)gmail.com
Veijola, Lohja

Pauli Maaheimo

pauli.maaheimo(a)gmail.com
Koski, Millola

Risto Murto

risto.murto(a)dnainternet.net
Karstu, Lohja

Marja-Leena Nikander

antero.nikander(a)dnainternet.net
Perttilä, Lohja

Marjo Ojala

marjo.h.ojala(a)gmail.com
Routio, Lohja

Katriina Veijola

katriina.veijola(a)gmail.com
Hiittinen, Lohja

Sähköpostilista

Päaset yhdistyksemme sähköpostilistalle ilmoittamalla sähköpostiosoitteesi **Minna Laurentzille**. Näin saat jatkossa enemmän tietoa toiminnastamme ja tapahtumistamme.

Yhdistyksen kotisivut

www.sll.fi/lohja

Yhdistyksen Facebook-sivut

[www.facebook.com/people/Lohjan-Seudun-Ympäristöyhdistys-ry/100068558389037](http://www.facebook.com/people/Lohjan-Seudun-Ymparistoyhdistys-ry/100068558389037)

Jäsenkirje 1/2024

Kirjoittajat: Hannele Ilomäki-Piirilä, Jenna Kotilehto, Esa Lehtinen, Risto Murto ja Marja-Leena Nikander. Taitto ja kannen kuva: Jenna Kotilehto.

Kutsu kevätkokoukseen

Lohjan Seudun Ympäristöyhdistys ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidetään **maanantaina 18. maaliskuuta 2024 klo 19.00–20.00** Lohjan pääkirjaston Järnefeltinsalissa (Karstuntie 3).

Ennen varsinaista kokousta tietokirjailija ja Suomen Luonnon toimituspäällikkö **Antti Halkka** kertoo kaikille avoimessa tilaisuudessa Itämeren hylkeistä klo 18.00 alkaen. Tervetuloa!

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen puheenjohtajan, sihteerin, kahden pöytäkirjantarkastajan ja kahden ääntenlaskijan valinta
3. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
4. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
5. Vuoden 2023 toimintakertomuksen käsittely ja vahvistaminen
6. Vuoden 2023 tilinpäätöksen vahvistaminen ja toiminnantarkastajan lausunnon esittäminen
7. Vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille tilivelvollisille
8. Neljän piirikokousedustajan valinta
9. Kokouksen päättäminen

ITÄMEREN HYLKEET

Antti Halkka Lohjan pääkirjaston Järnefeltinsalissa
Ma 18.3.2024 klo 18–19

FT **Antti Halkka** on Suomen Luonto -lehden toimituspäällikkö ja Suomen WWF:n merihyljetyöryhmän puheenjohtaja, joka on toiminut merihylkeiden parissa 1980-luvun lopulta lähtien. Tervetuloa kuulemaan halleista ja itämerennorpista, kiehtovista merinisäkkäistä, joiden elämästä suurin osa voi kuluu sukelluksissa!

Waltti/ock
cc-by-sa 4.0

Toimintakertomus vuodelta 2023

Yleistä

Lohjan Seudun Ympäristöyhdistys ry toimii Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistyksenä edistään vapaaehtoista ympäristön- ja luonnonsuojelutyötä sekä kestäväen kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden toteuttamista Lohjalla. Yhdistyksessä oli vuoden lopulla 241 jäsentä. Yhdistyksen hallitukseen kuuluivat **Esa Lehtinen** (puheenjohtaja), **Jessica Haapkylä** (varapuheenjohtaja), **Hannele Iломäki-Piirilä** (sihteeri), **Minna Laurentz** (taloudenhoitaja), **Jenna Kotilehto**, **Pauli Maaheimo**, **Risto Murto**, **Marja-Leena Nikander**, **Marjo Ojala** ja **Katriina Veijola**.

Toiminta

Vuonna 2023 edistimme ympäristön- ja luonnonsuojelua lukuisin kannanotoin, minkä lisäksi järjestimme useita luontoretkiä, talkoita, yleisötilaisuuksia ja tapahtumia. Yhdistys oli mukana kahdessa luonnonhoitohankkeessa, joissa kunnostettiin elinympäristöjä Lohjalla.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Vuotta 2023 vietettiin luonnonsuojeluliitossa, piireissä ja paikallisyhdistyksissä ilmastonmuutoksen, vesiensuojelun, turpeen ja metsien teemoilla. Lukuisat kannanotomme ja *Länsi-Uusimaassa* julkaistut mielipidekirjoituksemme kuvastivat hyvin toimintamme painopisteitä. Tuloksista toisaalla tässä jäsenkirjeessämme.

Otimme lausunnoilla ja mielipidekirjoituksilla kantaa muun muassa Tunnin junan suunnitelmiin sekä Karnaistenkorven luontopolkuverkoston ja muiden rakenteiden toteutukseen, josta valitimme myös hallinto-oikeuteen. Annoimme kaupungille lausunnot Hiidensalmen, Lempolan, Moision ja Jönsbölen asemakaavoista sekä taajamaosayleiskaavasta. Muistutuksen annoimme Kässätien tiesuunnitelmasta. Saimme yhdessä Hakin kanssa lykättyä Lohjanharjulle suunniteltuja hakkuita, koska niissä ei ollut otettu riittävästi huomioon alueen luontoarvoja ja linnustoa. Vaikuttaminen siis kannattaa.

Teimme oikaisuvaatimuksen Arimaa-järven maisematyölupahakemuksesta. Teimme myös Uudenmaan virkistysalueyhdistykselle esityksen Ollisaaren kaavan mukaisen luonnonsuojelualueen rauhoittamiseksi luonnonsuojelulailla sekä hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseksi luonnonsuojelualueelle. Teimme yhdessä muiden yhdistysten ja piirin kanssa hallinto-oikeuteen valituksen Suomen riistakeskuksen Uudenmaan alueelle myöntämistä ilveksen tappoluvista, ja saimmekin aikaan luvulle toimenpidekiellon ennen lopullisia päätöksiä.

Vuoden aikana Lohjalle perustettiin neljä uutta yksityismaiden luonnonsuojelualueita. Näistä suurin on Pusulan Pappilan luonnonsuojelualue, noin 70 hehtaaria.

Retket ja talkoot

Ympäristöyhdistys järjesti kaikille avoimia retkiä ja talkoita toimintasuunnitelman mukaisesti kaikkiaan yhdeksän kappaletta. Näihin osallistui yhteensä sata henkilöä.

Huhtikuussa vierailimme maaseutretkellä pusulalaisella Kilpiän tilalla. Toukokuussa teimme luonto- ja lintuteemaisen metsäkävelyn Lempoonsuolle suunnitellun asuinalueen ja juna-aseman seudulle. Kesäkuussa olimme mukana Porlan järviluontoseikkailussa, ja luonnonkukkien päivänä retkeilimme Keräkankareella tutustumassa muun muassa mustikkaan, suppamaastoon ja Kylmälähteeseen. Lisäksi kitkimme jättipalsamia Virkkalan Tuusanrannassa. Heinäkuussa kunnostimme talkoilla Kokkilan ketoa ja Maksjoen niittyä. Elokuussa järjestimme lepakkoretken Porlaan, ja Suomen luonnon päivänä tutustuimme Tytyrin alueeseen ja Hiiden-salmen kasvillisuuteen. Syyskuussa järjestimme sieniretken Laaksopohjaan.

Tapahtumat

Helmikuussa Luonto Lainassa -viikolla järjestimme Virkkalan kirjastossa keskustelutilaisuuden alustuksineen ajankohtaisista asioista, kuten ilmastonmuutoksesta, Tunnin junasta ja Lohjan virtavesien kunnostushankkeista. Maaliskuussa järjestimme pääkirjastolla Järnefeltinsalissa kevätkokouksen yhteydessä yleisötilaisuuden, jossa Lohjan kaupungin ympäristöpäällikkö **Jarkko Koskela** ja ympäristösuunnittelija **Laura Ahopelto** kertoivat ympäristöyksikön ajankohtaisista luontoasioista. Syysvuosikokouksen yhteydessä lokakuussa lohjalainen luontokuvaaja **Janne Kommonen** esitelmöi pääkirjaston Järnefeltinsalissa luonnonilmiöiden valokuvaamisesta.

Ympäristöyhdistyksen ja Pro Luontokuva ry:n yhteinen Lohjan Luontokuvailta järjestettiin maaliskuussa Laurentius-salissa. Tilaisuudessa **Juha Syväranta** esitelmöi aiheesta ”Meritunturit” ja **Jessica Haapkylä** aiheesta ”Valtameret ja ilmastonmuutos”. Ympäristöyhdistyksen ja Ketosirkka – luonnon monimuotoisuushankkeen yhteinen Perhospiha ja pörriäisniitty -tilaisuus järjestettiin pääkirjaston Järnefeltinsalissa toukokuussa. Tilaisuudessa annettiin vinkkejä niityn perustamiseen ja hoitoon. Perinteinen Porlan järviluontoseikkailu järjestettiin kesäkuussa useiden yhdistysten yhteiskoordinoituna. Tapahtumassa oli noin 500 kävijää. Yhdistyksemme piti vuoden aikana edelleen eri tavoin vahvasti esillä Porlaa ja sen kehittämistä.

Hankkeet

Helmi-hankkeemme jatkuivat menestyksekkäästi, ja jatkohakemuksia valmisteltiin jo vuodelle 2025. Hankkeista lisää tässä jäsenkirjeessämme.

Helmi-elinympäristöohjelmaan kuuluvassa Uudenmaan piirin Ketosirkka – luonnon monimuotoisuushankkeessa vastasimme talkoiden järjestelyistä Maksjoen niityllä ja Kokkilan kedolla sekä osallistuimme niittyaiheisen yleisötilaisuuden järjestämiseen pääkirjastolla. Osallistuimme myös Virtavesien hoitoyhdistys Virhon vetämään Helmi-hankkeeseen, jossa kunnostetaan virtavesiä Länsi-Uudellamaalla. Lohjalla kunnostetaan Munkkaanojaa. Osallistumme pienellä rahoitusosuudella, ja lisäksi puheenjohtajamme on mukana Virhon hallituksen niimeämänä valvojana ja ohjaajana.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Retkistä ja muista tapahtumista tiedotettiin ensisijaisesti yhdistyksen jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla, kotisivuilla ja Facebook-sivuilla sekä paikallislehdissä. Lisäksi tiedotettiin *Luonnonsuojelija*-lehdessä, Lohjan kaupungin nettisivuilla, kaupungin julkaisemassa retkiohjelmasa ja Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry:n jäsentiedotteissa.

Panostimme jäsenkirjeeseen kohentamalla sen ulkoasua värilliseksi ja kirjoittamalla mukaan artikkeleita. Tavoitteena on parantaa tiedottamista kertomalla tarkemmin toiminnastamme. Jäsenkirje myös julkaistiin yhdistyksemme verkkosivuilla, joten se on sieltä jatkossakin kaikille luettavissa.

Kokoukset

Yhdistyksen sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 23.3. ja syyskokous 26.10. Näiden lisäksi yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa. Yhdistyksemme edustajat osallistuivat myös Suomen luonnonsuojeluliiton ja Uudenmaan piirin sääntömääräisiin kokouksiin sekä piirin hallituksen kokouksiin.

Muu toiminta

Keväällä myönsimme 150 euron stipendin Lohjan Yhteislyseon lukion oppilaalle **Eeva Laitiselle** hyvästä suorituksesta biologian ylioppilaskokeessa.

Ylläpidimme nettisivuillamme Lohjan kivikierroksen retkireittien kuvauksia ja rastitekstejä, jotka tuotettiin erillisessä hankkeessa vuosina 2019–2021.

Talous

Tulomme muodostuivat lähinnä jäsenmaksuista.

Hyväksytty syyskokouksessa 26.10.2023

Toimintasuunnitelma vuodelle 2024

1. Yleistä

Lohjan Seudun Ympäristöyhdistys r.y. toimii Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistyksenä edistään vapaaehtoista ympäristön- ja luonnonsuojelutyötä sekä kestävän kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden toteuttamista Lohjalla.

2. Varsinainen toiminta

2.1. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Yhdistys seuraa toimialueen ympäristöä koskevia hankkeita ja antaa tarvittaessa näihin liittyviä lausuntoja viranomaisille. Tällaisia hankkeita ovat mm. Lohjan kaupungin keskustojen suunnittelu, tie- ja markethankkeet sekä muut infrastruktuurihankkeet, seudun jätehuoltosuunnittelu ja Lohjanjärven ranta-alueiden käyttö. Hallitus nimeää tarvittaessa maankäyttöä ja kaavoitusta seuraavan työryhmän ja sen jaostoksi rakennetun ympäristönsuojeluryhmän. Osallistutaan Suomen luonnonsuojeluliiton teemavuoden tapahtumiin ja kampanjoihin, kuten esim. lähiluonto-teemavuoteen sekä luontokadon pysäyttämiseen ja muihin luonnonsuojelu-

järjestön tempauksiin ja tapahtumiin. Luontoon ja ympäristönsuojeluun liittyvissä asioissa ollaan yhteistyössä muiden järjestöjen sekä kunnan ympäristöviranomaisen ja virkamiesten kanssa. Metsät ovat uusien tutkimusten mukaan yksi tärkeimpiä tekijöitä ihmisten hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Siksi yhdistyksen tavoitteena on, että Lohjan kaupunki luopuu avohakkuuseen perustuvasta metsänhoidosta ja kaupungin metsät tulee varata luonnonsuojelu- ja virkistyskäyttöön. Yhdistys seuraa aktiivisesti Tunnin Juna-hankkeen suunnittelua ja pyrkii vaikuttamaan, ettei sitä toteuteta tämänhetkisten tavoitteiden mukaisesti, joista aiheutuu haitallisia ympäristö- ja luontovaikutuksia. Hanke on myös todettu taloudellisesti kannattamattomaksi. Yhdistyksemme jatkaa Kokkilan ja Maksjoen kummiketojen hoitoa ja vieraslajitalkoita yhteistyössä paikallisten asukkaiden ja piirin Helmi-hankkeen kanssa.

2.2. Kierrätys

Yhdistys tukee luonnonvarojen kestävään kulutukseen ja käyttöön liittyviä hankkeita ja tapahtumia ja osallistuu niihin mahdollisuuksien mukaan.

2.3. Tiedotus- ja julkaisutoiminta

Yhdistys lähettää jäsenilleen jäsenkirjeen alkuvuodesta ja tarvittaessa myös syksyllä. Näissä kerrotaan retkistä ja muista tulevista tapahtumista. Lisäksi toiminnasta tiedotetaan toimintalueen paikallislehdissä. Retkistä tiedotetaan myös Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakin jäsentiedotteissa sekä Lohjan kaupungin julkaisemassa retkiohjelmassa, www.visitlohja.fi sekä yhdistyksen omilla nettisivuilla www.facebook.com/Lohjan-Seudun-Ymparistoyhdistys-ry-110718222820855 ja www.sll.fi/lohja. Lisäksi yhdistyksellämme on käytössä sähköpostijakelulistalla jäsentiedottamiseen. Toivommekin jäseniltä yhteydenottoa, mikäli sähköpostiosoite muuttuu.

2.4. Kokoukset

Yhdistyksen kevätkokous järjestetään yleensä helmikuussa ja syyskokous lokakuussa. Virallisten asioiden lisäksi näissä kokouksissa nähdään kuvaesityksiä tai kuullaan esitelmiä. Yhdistyksen hallitus kokoontuu yleensä kerran kuussa, ei kuitenkaan kesä- ja heinäkuussa.

2.5. Retket

Yhdistys järjestää opastettuja yleisöretkiä. Perinteisesti osallistutaan Suomen luonnonkukka- ja Suomen Luonnon päivän retkitarjontaan. Osa retkistä suunnitellaan yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa. Retkiä tehdään alueille, joiden luontoa uhkaavat erilaiset ympäristöä vahingoittavat hankkeet, tai jotka ovat luonnonkauniita ja kiinnostavia. Lisäksi järjestetään tempauksia, joissa ihmisiä kannustetaan ulkoilemaan mm. Porlassa.

2.6. Muu toiminta

Keväällä yhdistys luovuttaa stipendin Lohjan lukion ylioppilaalle. Alkuvuodesta yhdistys järjestää perinteisen Lohjan luontokuvaillan ja elokuussa osallistutaan omenakarnevaaleille. Lisäksi yhdistys jakaa vuosittain ympäristöasioissa eri tavoin ansioituneelle henkilölle tai yhtei-

sölle ympäristöpalkinnon. Yhdistys järjestää myös yleisötilaisuuksia ajankohtaisista aiheista, kuten esim. vaalipaneelit, biotalous, Porla, Puu-Anttila ja kaava-asiat sekä muu rakennusten suojelu. Huolehditaan kivikierros-hankkeen kohteiden kunnosta ja pidetään hanketta esillä. Lasten luontokerhotoiminta jatkuu, mikäli vaan vetäjä löydetään ja hankkeelle saadaan taas rahoitusta. Ollaan mukana Porlan perheille suunnatun luontoseikkailutapahtuman järjestämisessä.

3. Talous

Yhdistyksen tulot koostuvat pääosin jäsenmaksuista sekä projekteihin anotuista avustuksista.

Retket ja talkoot

Ympäristöyhdistyksen retkiohjelma 2024

Toukokuu

La 18.5. klo 8.30–11. Monimuotoinen Lempoonkorpi. Tule Hakin ja Lohjan Seudun Ympäristöyhdistyksen retkelle kokemaan ja keskustelemaan, miksi metsiä pitää arvostaa eikä hävittää. Kokoontuminen Lempolantien ja Saukkolantien risteyksessä, josta jatketaan kävellen. Voit jättää auton Lempolan pallokentän reunalle (Lempolantie). Polkupyöriillä yhteislähtö klo 8.10 Moisio päiväkodilta (Kurjenkatu 12–14). Mukaan kumisaappaat tai vedenpitävät jalkineet sekä omat eväät. Oppaana biologi, lintuharrastaja **Aki Mettinen**, p. 040 767 1681. Lisätietoja **Hannele Ilomäki-Piirilä**, p. 050 592 4950.

Kesäkuu

La 15.6. klo 10–14. Porlan järviluontoseikkailu. Alueella on kaikenikäisille sopivia rasti- ja toimintapisteitä, joilla tutustutaan mm. kasveihin, rapuihin, lintuihin ja vesieliöihin. Makkaranpaistoa. Reitille pääsee Lohjan Aurlahdesta Liessaarenkadun päästä.

Su 16.6. klo 13. Luonnonkukkien päivän retki Korpuddenin virkistysalueelle Mustiolle. Lähtö klo 13 kimpakyydein Lohjan kirkkokentältä (Sibeliuksenkatu), kokoontuminen klo 13.30 Korpuddenissa (Hällsnäsintie 519). Retkellä tutustutaan päivän teemalajiin, raitaan, ja kierretään luontopolku. Retken kesto Korpuddenissa noin kolme tuntia. Omat eväät mukaan, mahdollisuus makkaranpaistoon. Oppaana biologi **Risto Murto**, p. 044 201 6070.

Ke 26.6. klo 17.30. Vieraslajitalkoot Virkkalan Tuusanrannassa. Talkoissa kitketään jättipalsamia yhdessä kaupungin ympäristöyksikön kanssa. Kokoontuminen Pähkinäniemen parkkipaikalla (Pähkinäniemen puistotie). Mukaan kumisaappaat, työkäsiineet, säänmukaiset työvaatteet ja omaa evästä. Lisätietoja **Marja-Leena Nikander**, p. 044 284 6550.

Heinäkuu

Ke 10.7. klo 17–20. Maksjoen niityn kunnostustalkoot. Niitylle pääsee Maksjoelta Braskintietä, jolta käännyttään tielle Yli-Paila, jota pitkin kuljetaan vielä noin 1 km. Illan aikana opastetaan, miten perustetaan luonnontilainen pörriäisniitty, ja kerrotaan Länsi-Uudenmaan luontohelmet ja Ketosirkka luonnon monimuotoisuus -hankkeista. Tarjolla talkooevästä. Oppaana **Risto Murto**, p. 044 201 6070.

Ke 17.7. klo 17–20. Kokkilan kedon kunnostustalkoot. Kokoontuminen Virkkalan pururadan parkkipaikalla Hankoniementien varressa, noin 1 km Virkkalan ristiltä Hyvinkäälle päin. Illan aikana opastetaan, miten perustetaan luonnontilainen pörriäisniitty ja kerrotaan Länsi-Uudenmaan luontohelmet ja Ketosirkka luonnon monimuotoisuus -hankkeista. Tarjolla talkooevästä. Oppaana **Risto Murto**, p. 044 201 6070.

Elokuu

Purokunnostustalkoot Asemanpellon purolla, Munkkaanojan yläpuolella. Tarkka ajankohta ilmoitetaan myöhemmin paikallislehdissä ja kotisivuilla. Lisätietoja **Esa Lehtinen**, p. 040 532 8830.

La 31.8. klo 13–16. Suomen luonnon päivän retki Ikkalan luontopolulle Pusulaan. Lähtö klo 13 kimpakyydein Lohjan kirkkokentältä (Sibeliuksenkatu), kokoontuminen klo 13.45 Ikkalassa Nurmi Hydro Oy:n parkkipaikalla (Pusulantie 1080). Omat eväät mukaan, mahdollisuus makkaranpaistoon. Lisätietoja **Risto Murto**, p. 044 201 6070.

Syyskuu

Sieniretki. Aika ja paikka ilmoitetaan sienitilanteen mukaan ennen tapahtumaa paikallislehdissä ja kotisivuilla. Oppaana **Marja-Liisa Suomi-Aqartz**. Lisätietoja **Marja-Leena Nikander**, p. 044 284 6550.

Retkiohjelmaan saattaa tulla muutoksia ja kellonaikoihin tarkennuksia.

Seuraa Ympäristöyhdistyksen nettisivujen [tapahtumakalenteria](#), yhdistyksen sähköpostilistaa tai paikallislehtien tapahtumapalstoja.

Munkkaanoja

Purolla tapahtuu

Kun Munkkaanojaa on seurannut pitkään läheltä, on voinut nähdä, miten päästöistä kärsineen puron tila on kohentunut kuormituksen vähennyttyä. Ennallistamistoimien ansiosta meritaimenkin voi nyt nousta puroon.

Lohjanharjun lähteistä vettä saava, Asemanpellon koulun takaa Siuntion suuntaan kiertävä Munkkaanoja on kokenut kovia. Itse muistan sen 1950-luvulta, jolloin isäni osti Munkkaanojan varrelta maata. Hänelle kerrottiin, että alueella olisi helppo laiduntaa eläimiä, koska maiden läpi virtaa puro. Kun hänelle tuli ajankohtaiseksi päästää eläimiään laitumelle, oli puro kuitenkin jo aivan pilattu.

Vesi oli välillä punaista teurastamon takia ja välillä valkoista, kun meijerissä pestiin lattiota. Sitten tuli vielä Lohjan kunnan likavedenpuhdistamo lähelle Aseman koulu. Puhdistettu vesi päästettiin puroon. Siinä sattui sitten samoin kuin yleensä puhdistamoille: mattopesulasta tuli jokin päästö vahvaa pesuainetta, joka meni puhdis-

tuksen läpi. Kuuntelin, kun sorsat huusivat, ja näin, kun punaiset surviaisen toukat nousivat haukkomaan henkeä pinnalle. Soitin *Länsi-Uusimaahan*, että Munkkaalla on tapahtunut ympäristökatastrofi. Sain sittemmin kuulla puhdistamon silloiselta vastaavalta: ”Mikä ympäristökatastrofi? Vähän pääsi ravinteita puroon.”

Nykyään kunnat on yhdistetty, ja Aseman seudultakin pumpataan jätevedet harjun läpi Aurlahden rannan puhdistamoon. Myös teurastamo on jo aikoja sitten lopettanut, samoin meijeri. Mattopesulakin on tainnut muuttaa Nummelaan. Huoltoasemat on varmuuden vuoksi lopetettu. Joitain autopesuloita on vielä, mutta toivottavasti niistä ei anneta päästä mitään saasteita maastoon.

Taimenen nollikas Munkkaanojan luonnonsuojelualueella syksyllä 2023. Esa Lehtinen.

Puron savipohjalle rakennettiin kutusoraikkoja vuonna 2022. Hannele Ilomäki-Piirilä.

Ja nyt on saatu avattua koko vesistöreitti Munkkaalta mereen esteettömäksi vaelluskaloille. Niitä varten on kivetty kutupaikkoja Munkkaanojaankin lähes Aseman koululle asti. Ensimmäiset taimenet löysivätkin heti toissa syksynä reitin. En niitä itse ole nähnyt, mutta lupaavan molskahduksen kuulin aika pian, kun reitti val-

mistui. Viime kesänä selvitettiin koekalastuksella, onko puroon noussut mitään. Löytyi 12-senttinen saman kesän taimenen poikanen, vieläpä hyvin syöneen näköinen.

Munkkaanoja on puhdistunut! Munkkaanojalle nousee merestä asti taimen jatkamaan sukua! Olisipa isäni vielä kuulemasa tätä.

TEKSTI: HANNELE ILOMÄKI-PIIRILÄ

Virhon kunnostushanke Munkkaanojalla

Lohjan Seudun Ympäristöyhdistys on tukenut Virtavesien Hoitoyhdistys Virho ry:n Helmi-hanketta 2022–2024. Lohjalla tämä Länsi-Uudenmaan purojen ja jokien kunnostushanke kunnosti Munkkaanojaa, joka laskee Siuntionjoen Lempansin haaraan. Puroa kannatti kunnostaa, koska siinä virtaa riittävästi hyvälaatuista vettä ja taimen lisääntyi jo valmiiksi Lempansin haarassa. Munkkaanojaa kunnostettiin kesällä 2022 yhteensä 1,6 kilometrin matkalta Lempansin ja Kivikoskenpuron liittymäkohdasta Veijolantielle ja edelleen kohti Suittiantietä. Puroon tuotiin 220 tonnia soraa, jolla rakennettiin 540 m² kutusoraikkoja, ja 825 tonnia välppäkiviä, joilla rakennettiin 1 500 m² poikaskivikkoja. Taimenille luotiin näin paljon uusia lisääntymisympäristöjä, ja taimenten määrän oletetaan nyt kasvavan Munkkaanojassa. Kesällä 2023 Munkkaanojalla tehtiin erikoisluvalla koekalastusta sähköllä. Tuloksena saatiin 13 taimenen nollikasta eli saman vuoden poikasta.

Kedoilla ja niityillä

Luonnonhoitotoimet jatkuvat Lohjalla

Lohjalla on lukuisia perinnemaisemakohteita, joissa ylläpidetään ja ennallistetaan monimuotoisia luonnonympäristöjä Uudenmaan piirin koordinoimana hanketyönä.

Hyviä uutisia luonnonhoitotoimista Lohjalla! Uudenmaan piirin Helmi-rahoitteinen Ketosirkka – luonnon monimuotoisuushanke 2022–2023 sai jatkoa nimellä Länsi-Uudenmaan luontohelmet 2024, ja hankkeen jatkohakemuskin vuodelle 2025 on jätetty.

Uusi hanke vaatii usein myös uuden nimen, joten voi olla hankala seurata, missä mennään. Helmi-sana viittaa Helmi-elinympäristöohjelmaan eli hankkeen päärahoitus tulee valtiolta. Länsi-Uudenmaan luontohelmissä toimijat ovat samat kuin edellisessä hankkeessa eli Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, Hangon, Raaseporin ja Lohjan kaupungit sekä Uudenmaan virkistysalueyhdistys.

Uudenmaan piirillä jatkuu lisäksi tänäkin vuonna oma tuttu Ketosirkka-hanke, jossa on jo vuosia hoidettu erilaisia luontokohteita piirin alueella. Katsotaanpa, mitä eri hankkeissa saatiin Lohjalla aikaan viime vuonna ja millaisia suunnitelmia on tälle vuodelle.

Päätynyt Ketosirkka – luonnon monimuotoisuushanke 2022–2023

Lohjalla hoitokohteina olivat kaupungin omistuksessa olevat Kokkilan keto ja Salmenpellon niitty sekä yksityisomistuksessa olevat Maksjoen niitty ja Yli-Rydön niitty. Kaikissa kohteissa ylitettiin arvioidut hoitotavoitteet hienosti. Kiitos siitä hankkeen vetäjille ja luonnonhoitajille!

Kokkilan keto. Tero Malinen, Helmi-hanke.

Maksjoen niitty. Riitta Virtanen, Helmi-hanke.

Kokkilan ketao laajennettiin raivamalla etelän suunnassa huomattavasti. Voidaan sanoa, että koko perinnebiotooppi on saatu hoidon piiriin, mikä on erittäin hieno asia. Hoitoalueen koko on nyt noin 1,5 hehtaaria, josta yli 1,2 hehtaaria on niitettävää niittoalaa, yhtä kaikkein uhanalaisimmista perinnebiotooppityypeistä. Vuonna 2023 pienpuustoa poistettiin 0,12 hehtaarin alalta ja vesakkoa torjuttiin 0,38 hehtaarin alalta.

Jatkossa Kokkilan kedoilla voidaan keskittyä lähes pelkästään niittämiseen, raivattujen vesakoiden jälkihoitoon ja täsmätorjuntaan poistamalla ei-toivottua lajistoa, kuten sananjalkaa ja hietakastikkaa. Niin sanotuista perusraivauksista on siis päästy eroon lähes kokonaan. Alueen eteläosassa on tosin vielä pieni puustoinen alue harventamista vaille, jotta kedolle saataisiin lisää valoa.

Maksjoen niitty on myös saatu laajennettua tavoitelaajuuteensa. Tämä on jopa enemmän kuin oli suunniteltu. Osa alueesta oli viitapihlaja-angervon, haitallisen vieraslajin, yhtenäisen kasvuston valtaama. Alun perin ajatuksena oli vain estää kas-

vuston laajentuminen, mutta nyt angervokasvusto raivattiinkin kokonaan pois. Kohteen hoitoalue on nyt 0,98 hehtaaria. Niittoala oli 0,64 hehtaaria vuonna 2022 ja 0,79 hehtaaria vuonna 2023. Niittoalaa saatiin kasvatettua pienpuuston ja vesakon poistamisella. Tähän raivaukseen panostettiin erityisesti ensimmäisellä hankekaudella, mikä ilmenee hyvin henkilötyöpäivissä: 118 htp vuonna 2022 ja 79 htp vuonna 2023.

Niityn umpeen kasvaneet alueet saatiin avattua kaksivuotisen hankkeen aikana, ja alue on kokenut silminnähtävän muodonmuutoksen. Raivauksen jäljiltä niitylle on tullut runsaasti lisää tilaa ja valoa, mikä hyödyttää niitykasveja ja pölyttäjiä. Tule heinäkuussa talkoisiin itse katsomaan!

Salmenpellon niityllä Lylyisissä keskityttiin alueen perusraivaukseen, pensastojen poistoon, puuston harvennukseen ja vanhojen puuainesten poistoon. Tavoitteena on laajentaa niitettävää alaa. Myös tässä työssä onnistuttiin hienosti. Hoitoalueen koko on nyt 0,58 hehtaaria ja niittoala on 0,29 hehtaaria. Pienpuustoa poistettiin 0,14 hehtaaria vuonna 2022 ja 0,17 hehtaaria vuonna 2023. Vesakkoa torjuttiin molempi-

na vuosina 0,1 hehtaaria. Erikoisuutena alueelle tehtiin koeluonteisesti kymmenisen metriä pitkä ja noin metrin leveä ekoaita kohteessa syntyneistä raivausaineksista.

Alueen umpeenkasvu on nyt pysäytetty ja niitty on saatu palautettua säännöllisen hoidon piiriin. Tämä kohde on silmin nähdyn muuttunut hoitotoimien seurauksena. Kannattaa siis käydä katsomassa! Jatkossa voidaan keskittyä alueen niittämiseen ja mahdollisen jälkivesaikon poistoon. Suurin työ, raivaus, on siis jokseenkin tehty.

Yli-Rydön niityllä Kärkölässä tavoitteena oli niitettävien alueiden laadullinen parantaminen, alueella esiintyvän uhanalaisen lajin elinolosuhteiden parantaminen ja nuoren vesaikon poistaminen. Näinkin tavoitteet saavutettiin hienosti. Alueen hoitoala on 0,54 hehtaaria, joka on kokonaan niittoalaa. Vesakkoa torjuttiin 0,11 hehtaaria vuonna 2022 ja 0,18 hehtaaria vuonna 2023. Puustoa poistettiin noin 0,09 hehtaaria. Hoitokohdetta saatiin laajennettua, koealoja kitkettyä ja vesakkoa poistettua niityiltä. Lähes koko alue saatiin niitettyä jopa kahteen kertaan.

Kulttuurihistoriallisesti arvokas perinnemaisema on nyt entistä ehompi, ja jat-

kossa voidaan keskittyä niittämiseen sekä uhanalaisen lajin ja koko niittylajiston elvyttämiseen. Muistutan, että tilakeskus on asuttu, eikä sinne voi mennä ilman maanomistajan lupaa.

Länsi-Uudenmaan luontohelmet 2024

Länsi-Uudenmaan luontohelmet -hanke jatkaa luonnonhoitotöitä siitä, mihin Keto-sirkka – luonnon monimuotoisuushanke päättyi marraskuussa 2023. Länsi-Uudenmaan luontohelmessä toimijat ovat samat kuin viime vuoden hankkeessa, ja pääosa rahoituksesta saadaan edelleen ympäristöministeriön Helmi-elinympäristöohjelmasta. Hyvää on se, että toiminta laajenee. Kaikkiaan kohteita on piirin alueella tänä vuonna 34, kun niitä ennen oli 25. Lohjalta uusina kohteina mukana ovat Paloniemen Luhtalahden kalliokedot ja Hiittisten niitty.

Luhtalahden kalliokedot sijaitsevat Paloniemessä Niemenahontien varrella. Ne on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi perinnebiotooppikohteeksi, jossa puustoitsten metsälaitumien välissä on kallioisia keitoja. Kedoilla esiintyy monia huomionarvoisia lajeja, kuten kalliotuohkapensas, keltamara, ketokaunokki, ketoneilikka sekä mäki-

Salmenpellon niityn ekoaita. Kati Vaho, Helmi-hanke.

Yli-Rydön niitty. Riitta Virtanen, Helmi-hanke.

ja ketokäenminttu. Kedoista arvokkain on rauhoitettu luonnonsuojelualueksi harvinaisten jäkälä- ja sammallajien takia.

Muun muassa kaupungin ympäristöyksikkö ja Mahis-ryhmä ovat pitkään hoitaneet Luhtalahden aluetta, joskin hoito on ollut epäsäännöllistä ja hoidetut alat ovat vaihdelleet. Alueen raivatut alat ovat herkkiä vesakoitumaan. Tavoitteena on raivata etenkin pähkinäpensastoa pois, jotta saataisiin alueen kalliokedot laajentumaan, vesakkoa raivattua, niitylajistoa tukahduttavat lajit heikentymään ja metsälaitumien tila kohentumaan.

Luhtalahden kalliokedot ovat kaupungin omistuksessa, joten sinne voi vapaasti mennä. Niemenahontiellä ei ole autoille sopivia parkkipaikkoja, joten ne on syytä jättää esimerkiksi Paloniemen Kartanonmäen luontopolun parkkipaikalle.

Hiittisten niitty sijaitsee Veräjärännan tien varrella Hiittisissä, vähän ennen Hormajärven entisen uimarannan parkkipaikkaa, jonne voi jättää auton alueeseen tustuttaessa. Kaupungin omistamat niityt koostuvat kahdesta erillisestä alueesta, jotka sijoittuvat molemmille puolille tietä.

Myös Hiittisten niityt ovat olleet satunnaisesti kaupungin hoidossa eri vuosina. Viime vuonna niitty otettiin jo varaslähdöllä tehokkaamman hoidon piiriin Ketosirkka-hankkeen voimin. Tänä vuonna niityt kuuluvat Länsi-Uudenmaan luontohelmet-hankkeeseen.

Ensisijaisena tavoitteena on saada koko kallioalue niitettävään kuntoon ja estää vanhan asuinpaikan jäljiltä jääneiden koristeikasvien, kuten malvan, pallomehiparran ja syreenin, laajentumista alueella. Perinteellistä niitylajistoa alueella edustavat muun muassa ketoneilikka, mäkikaura, mäkikiminttu sekä ukon- ja tummatulikukka. Tien eteläpuoleinen niittyalue on myös tarkoitus ottaa nyt hoidon piiriin, sillä se on monena vuotena jäänyt täysin hoitamatta. Sieltä tullaan ensin raivaamaan puustoa ja pensastoa pois. Näin saadaan myös tämä niitty pikkuhiljaa niitettävään kuntoon.

Piirin pitkäaikainen Ketosirkka-hanke
Uhanalaisten luontokohteiden hoidolla ja sen myötä syntyneellä Ketosirkka-hankkeella on Uudenmaan piirissä pitkät perinteet, ja asiantuntemus erilaisten hoitohank-

keiden toteuttamiseen on vuosien varrella karttunut. Piiri on hoitanut eri luontokohteita jo 20 vuotta, vuodesta 2003 alkaen. Hieno saavutus!

Ketosirkka-hankkeessa hoidetaan pääsääntöisesti uhanalaisia perinnebiotooppeja ja muita erityisiä luontokohteita. Näin vahvistamme piirin alueella luonnon monimuotoisuutta. Ketosirkka-hankkeen tavoitteena on hidastaa luonnon köyhtymistä ja suojella uhanalaisia lajeja.

Luonnonhoitotyön tilaajina ja hankkeen yhteistyökumppaneina eli käytännössä myös hankkeen rahoittajina on ollut eri tahoja, kuten Metsähallituksen Luontopalvelut, Uudenmaan ELY-keskus, Senaatti-kiinteistöt ja alueen kuntia. Kohteita on ollut kymmeniä, joista monien hoidot jatkuvat tänäkin vuonna piirin eri hankkeiden ja yhteistyötahojen toimesta.

Ketosirkka-hanke on viime vuosina pystynyt ilahduttavasti laajentumaan uusien yritystukijoiden, Lidlin ja OP Uusimaan, rahoitusten ansiosta. Osa Kertosirkka-hankkeen hoitokohteista on myös saatu mukaan Helmi-rahoitukseen, minkä ansiosta näiden kohteiden taso ja laatua on saatu kohennettua.

Ketosirkka Lohjalla vuonna 2023

Vuonna 2023 Ketosirkka-hankkeessa oli piirin alueelta mukana yhteensä 22 hoitokohtetta. Hyvinkäällä ja Raaseporissa oli kummassakin kolme kohdetta, Vihdissä kaksi kohdetta sekä Inkoossa, Mäntsälässä, Espoossa ja Nurmijärvellä kussakin yksi kohde. Lohjalla oli hienosti peräti 10 kohdetta, joista uusia oli kahdeksan kohdetta. Niistä on tässä lyhyet kuvaukset.

Paikkarin torppa Sammatissa ja **Myllymäen torppa** Kärkölässä edustavat vanhoja, kulttuurihistoriallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita entisiä asuinpaikkoja ja pihapiirejä. Molemmat kohteet ovat olleet jo vuosia piirin hoidossa. Vanhoja laidunalueita on pikkuhiljaa saatu kunnostettua, ja niitä pyritään edelleen laajentamaan. Molemmissa kohteissa on onnistuttu saamaan lampaita maisemanhoitajiksi auttaamaan niittyjen lajiston elvyttämisessä. Kohteissa on myös kunnostettu perinteisiä riukuaitoja.

Tytyrin kalkkikallio Hiidensalmessa on Ketosirkka-hankkeelle uusi hoitokohte. Kalkkikalliota kasvualustakseen vaativien, uhanalaisten ja harvinaisten lajiensa ansiosta kallioalue on luokiteltu valtakunnal-

Luonnonhoitajat poistavat juuria. Riitta Virtanen, Helmi-hanke.

Talkoot
Maksjoen niityllä
ja Kokkilan kedolla
heinäkuussa,
tervetuloa!

lisesti arvokkaaksi kohteeksi. Hoidon tavoitteena on raivata kalkkikalliolta pois pensaikkoa ja puustoa sekä poistaa ennen kaikkea taikinamarjaa, jonka tiheät kasvustot ovat pahoin vallanneet kalkkikalliota alleen. Lisäksi raivataan avoimeksi alueen umpeenkasvaneita ja heinittyneitä pieniä ketoalueita, jotta jatkossa niitä päästäisiin niittämään kasvilajiston elvyttämiseksi.

Mikkolan keto sijaitsee Karstulla Joenpellontien varrella. Se on maakunnallisesti arvokas mosaiikkimainen perinnemaisema-kohte, jossa on kalliisia ketoalueita, niittyosia ja metsälaidunta. Alueen hoito on vasta alkuvaiheessa ja työ on lähinnä perusraivausta: poistetaan pusikkoa ja vesaikkoa sekä harvennetaan puustoa. Tänä vuonna tavoitteena on päästä jo niittämään parhaita alueita. Kohde on yksityisomistuksessa.

Kyttälän keto Lohjansaassa on myös yksityisomistuksessa. Se on valtakunnallisesti arvokas kalkkikallioalue, jossa tavaataan uhanalaisia ja harvinaisia kasvi-, jäkälä- ja sienilajeja. Hoitotoimenpiteinä poistetaan vesaikkoja ja pensaikkoja, jotta alue pysyisi avonaisena. Lisäksi tehdään täsmähoitoa poistamalla kalkkikalliolta sellaista lajistoa, joka haittaa arvokkaan kalkkikasvilajiston kasvua.

Ketosirkka-hanke on jo monena vuotena auttanut Metsähallitusta hoitamalla sen hallinnassa olevia luonnonsuojelualueiden kohteita. Vuonna 2023 hoitokohteita oli Lohjalla kolme: Karkalin niitty, Hermalan kalkkimäki ja Karjalohjan kalkkimäki.

Karkalin luonnonpuiston niitty on entisen torpan vanhaa pihapiiriä, jota niitetään piirin toimesta vuosittain keskikesän jälkeen niittylajiston elvyttämiseksi. Se on ainut Karkalin luonnonpuistossa oleva niit-

tykohde. Niittyä on vuosien mittaan saatu myös laajennettua kaatamalla siihen rajoitettava puustoa. Suosittelemme käyntiä tässä hienossa kohteessa, jossa on muutamia pöytiäkin eväiden syömistä helpottamaan.

Hermalan kalkkimäki Lohjansaassa on yksi Lohjan laajimmista ja hienoimmista kalkkikallioalueista. Eri tahot ovat hoitaneet aluetta jo ainakin parisen kymmentä vuotta. Tavoitteena on pitää kalkkikalliot avoimena raivaamalla pois pensastoa ja puustoa. Etenkin ylitiheät kataja- ja kanervakasvustot haittaavat kalkkikallioita suosivien lajien elinoloja ja kasvua. Alueen maisemanhoitajina on jo vuosien ajan ollut sekä lampaita että lemmiä. Erikoisuutena mainittakoon Kalkkimäen näkemisen arvoiset, pienet kalkkilouhokset, jotka ovat myös hyviä kasvilajiston tutustumiskohteita.

Karjalohjan kalkkimäki on Hermalan kalkkimäen tapainen arvokas kalkkikallioalue samanlaisine hoitotavoitteineen: pidetään kalkkikalliot avoimena raivaamalla pois varjostavaa pensastoa ja puustoa.

TEKSTI: RISTO MURTO

Lisätietoa

- Yhdistyksen Kevättiedote 2023
www.sll.fi/lohja/2023/03/24/yhdistyksen-kevattiedote-2023
- Länsi-Uudenmaan luontohelmet 2024
www.sll.fi/uusimaa/helmiketo
- Karkalin luonnonpuisto
www.luontoon.fi/karkali
- Paikkarin torppa
paikkarintorpanuki.fi/fi/torppa
- Myllymäen torppa
www.senaatti.fi/arvokiinteisto/myllymaen-torppa

Onnistumisia

Katsaus kannanottojemme tuloksiin

Yhdistyksemme seuraa Lohjan ympäristöä koskevia hankkeita ja tekee niistä lukuisia kannanottoja joka vuosi. Vaikuttaminen on usein hidasta mutta kannattaa, sillä ajoittain työ palkitaan onnistumisilla.

Yhdistyksemme tekee vuosittain useita erilaisia kannanottoja eli lausuntoja, mielipiteitä, muistutuksia, oikaisuvaatimuksia ja valituksia hallinto-oikeuteen liittyen muun muassa kaavoitukseen, maise-matyöluupiin, poikkeamislupahakemuksiin tai erilaisiin hankkeisiin. Parantaaksemme tiedottamista toimistamme julkaisemme jatkossa kannanotot yhdistyksemme verkkosivuilla. Jäsenkirjeessä pyrimme vuosittain kertomaan, mitä olemme kannanotoilla saavuttaneet.

Usein on kuitenkin mahdotonta sanoa, onko saavutus juuri meidän ansiotamme, sillä monesti samanlaisiin asioihin ovat muutkin lausunnonantajat kiinnittäneet huomiota. Sillä on selvästi todettu olevan vaikutusta, jos useat tahot puuttuvat samoihin asioihin. Kannanotoillamme on siis merkitystä! Monesti asioiden käsittely voi viedä vuosia, joten mahdollinen vaikutuksemmekin näkyy viiveellä. Tässä katsaus tuoreimpiin saavutettuihin tuloksiin.

Arimaan rantametsän hakkuut

Arimaa-järven rannalla Pusulan Hyrkkölässä oli käsittelyssä mielestämme puutteellinen maisematyöluupahakemus metsänhakkuista. Vaadimme maisematyöluupäätöksen kumoamista ja palauttamista uudelleen valmisteltavaksi siten, että lupapäätöksessä huomioidaan hakkuukohteen sopivuus liito-oravan elinympäristöksi ja

kaavamääräyksen mukainen, rantaan ulottuva avohakkuukielto. Lisäksi vaadimme kookkaiden haapojen, lahopuiden ja pökelöiden säästämistä. Samoja asioita oli vaadittu muissakin lausunnoissa.

Lopputuloksena oli erilaisten neuvottelujen jälkeen odotettua parempi, sillä maanomistaja rauhoitti arvokkaimman kohdan eli ranta-alueen luonnonsuojelualueeksi. Luonto kiittää maanomistajaa!

Jönsbölen aurinkopuisto

Yhdistyksemme antoi lausunnon Helen Oy:n poikkeamis- ja rakennuslupahakemuksesta koskien aurinkovoimalan rakentamista Jönsböleen Virkkalaan. Totesimme, että kohdealue on aurinkovoimalalle haasteellinen etenkin maisemallisista syistä ja luontonsa vuoksi. Alue on ollut monta vuotta niin sanottuna pakettipeltona luontaisine kasvilajistoineen. Siellä viihtyvät lukuisat pörräiset ja perhoset, joita puolestaan monet linnut ja muut eläimet hyödyn-tävät. Laajat paneelirivistöt eivät ole myöskään kaunista katseltavaa ja aiheuttavat herkästi erilaisia valon heijastuksia ympäristöönsä.

Vaadimme lupapäätökseen maisemointi- ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämissuunnitelmaa, joka hyväksytään erikseen sen valmistuttua. Maisemointisuunnitelmassa tulee erityisesti huomioida, miten luonnon monimuotoisuus voidaan alueella

turvata tai sitä edistää. Millaisia niittymäisiä alueita kukkaniittyneen voidaan jättää paneelien väliin lyhyeksi leikatun nurmikon sijaan? Teiden varsille ja muuntamoiden ympärille on istutettava perhosia ja muita hyönteisiä puoleensa vetäviä puu- ja pensaslajeja sekä monivuotisia perennoja. Näin alue saadaan myös tiellä ja kevyenliikenteen väylillä liikkuville kauniimmaksi niin, että samalla estetään suora näköyhteys paneelialueelle.

Lopputuloksena oli, että lupapäätökseen sisällytettiin kyseisen maisemasuunnitelman laatiminen ja sen toteuttaminen. Koska aurinkopuistoa jo rakennetaan, niin ensi kesänä saatamme jo nähdä maisemasuunnitelman tuloksia. Jäämme sen toteuttamista mielenkiinnolla seuraamaan ja tarvittaessa puutemme asiaan. Alueen asema-kaavoitus on vielä kesken, ja siitä olemme myös antaneet lausunnon. Palataan sen tuloksiin aikanaan.

Gruotilan puistometsän hakkuu

Tämän vuoden tammikuussa tuli vireille Gruotilan puistometsän maisematyöluopakemus, jossa kaadetaan 135 vanhaa, kirjainpajan vaivaamaa kuusta. Kaikki hakkuutahteet on tarkoitus poistaa. Ympäristöyhdistys muistutti, että puistoalueet voivat olla hyvinkin merkittäviä paikallisia luonto- ja monimuotoisuuskohteita. Ne ovat usein myös alueiden asukkaille tärkeitä lähiluontopaikkoja luonnon tarkkailuun, kuten lintujen ja kasvien havainnointiin.

Alueen kaavat ovat erittäin vanhoja, eivätkä niihin aikoinaan liittyneet luontoselvitykset vastaa nykypäivän tasoa ja vaatimuksia. Vaadimme, että luontoselvitykset tulee päivittää ennen hakkuuta. Lisäksi muistutimme, että lahoppuun väheneminen luonnossa on yksi tärkeimpiä luontokatoon

vaikuttavia tekijöitä, joten lahoppuun poistaminen tulee aina arvioida erikseen.

Kuolleessa puussahan oikeastaan vasta luonnon elämä alkaa ja moninkertaistuu-kin eliömäärältään. Lahoppuut tarjoavat sekä ravintoa että piilopaikkoja, ja niillä viihtyvät useat sadat eri lajit lahottajasienistä kääpiin, hyönteisiin, sammaliin ja jäkäliin. Onko siis tarpeellista kaataa kaikki lahot puut, vai voidaanko niitä jättää jonnekin pystyyn esimerkiksi alueilla, joissa ei ole liikkumisen jälkiä, tai jos puut eivät vielä ole vaarassa kaatua? Toki vaaralliset puut tai kaatumassa olevat puut tulee kaataa. Samoin oksat ja risut on hyvä korjata pois maastosta.

Vaadimme, että osa puista tulee jättää pystyyn lahoamaan muutaman metrin mittaisina pötkelöinä, jotka eivät ole vaaraksi alueella liikkujille. Pötkelöt tarjoavat kolonuille pesäpaikkoja ja muillekin eliölajeille elinpaikkoja. Vaadimme myös, että ainakin osa kuusten rungoista tulee jättää maahan lahoamaan. Oksat niistä kannattaa poistaa, jolloin runkopuu asettuu hyvin maata vasten ja häviää paljolti näkyvistä aluskasvillisuuteen. Itse runko on kuitenkin erittäin tärkeä lahoppuun jatkumolle ja siten luonnon monimuotoisuudelle.

Lopputuloksena oli, että saimme osan vaatimuksistamme läpi. Maisematyöluoppäätökseen tuli määräys, että alueelle jätetään lahoppuuta joko maa- tai pystytuuna. Mahdollisia pystyyn kuivuneita kuusia voidaan lyhentää ja jättää pötkelöinä paikalleen, tai kuivuneita runkoja voidaan kaataa maahan. Luontoselvityksen päivittämisvaatimusta ei hyväksytty. Päätimme kuitenkin tyytyä ratkaisuun, emmekä lähteneet valittamaan päätöksestä. Jäämme siis mielenkiinnolla seuraamaan lupapäätökseen ehtojen noudattamista.

Rantarakentaminen Jantoniemessä

Vuonna 2021 Lohjan kaupunkisuunnittelulautakunnan lupajaosto käsitteli poikkeamista maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 72 §:n mukaisesta ranta-alueesta koskevasta rakentamisrajoituksesta 70 k-m²:n suuruisen sivuasunnon rakentamiseksi Jantoniemeen. Kiinteistöllä oli jo entuudestaan omakotitalo ja saunarakennus.

Lupajaosto myönsi poikkeamisluvan äänestyksen jälkeen 3–2. Esittelijänä toiminut kaavoituspäällikkö ja yksi jaoston jäsen jättivät asiasta eriyvän mielipiteen eli eivät kannattaneet poikkeamisluvan myöntämistä. Yhdistys valitti päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen muun muassa seuraavin perustein.

Päätös olisi ennakkotapaus, joka lisäksi rantarakentamisen mahdollisuuksia kaikkialla kunnan alueella. Tämä johtaisi vapaan rantaviivan supistuksiin ja ylettömiin rantamitoituslukuihin. Kaavoitusvaran pieneeminen johtaisi luonnonarvojen säilyttämismahdollisuuksien vähenemiseen tulevissa kaavoituksissa. Kaava-alueilla jo sijaitsevat kiinteistöt joutuisivat eriarvoiseen asemaan, eli päätös olisi maanomistajien tasapuolisen kohtelun vastainen eikä huomioisi maanomistajien yhdenvertaista kohtelua. Lupapäätös olisi siis täysin MRL:n tavoitteiden vastainen ja johtaisi jatkossa hallitsemattomaan rantojen täydennysrakentamiseen ja vapaiden ranta-alueiden rakentamiseen. Tämä vaarantaisi yleisiä luonnonuojelullisia, vesiensuojelullisia ja virkistyskäytön tavoitteita. Suunniteltu rakentaminen aiheuttaisi haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle. Hakemuksessa ei myöskään esitetty MRL:n edellyttämiä erityisiä syitä poikkeamispäätöksen myöntämiseksi, joten se oli siksikin hylättävä.

Lopputuloksena oli, että erinäisten välivaiheiden, kuten asianosaisten ja lupajaoston kuulemisen, jälkeen maaliskuussa 2023 Helsingin hallinto-oikeus kumosi Lohjan kaupunkisuunnittelulautakunnan lupajaoston päätöksen ja hylkäsi poikkeamista koskevan hakemuksen. Päätös on varsin merkittävä, ja se ohjaa jatkossa vastaavalaisten tapausten käsittelyä Lohjalla.

Paikallisilla ympäristöjärjestöillä on nykyisin hyvin merkittävä rooli suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamislupapäätösten laillisuusvalvonnassa, sillä ELY-keskukset on poistettu valitusoikeus. Siksi yhdistys ja Uudenmaan piiri, joilla kummallakin on näissä asioissa valitusoikeus, seuraavat tarkkaan päätösten tekoa. Päätösten tulee aina perustua voimassa oleviin lainsäädäntöihin eikä niitä voida tehdä esimerkiksi poliittisin perustein. Laillisuusvalvonta olisi tarpeen palauttaa viranomaisten tehtäväksi muuttamalla nykyistä lainsäädäntöä.

TEKSTI: RISTO MURTO

Lähiluonnon lumoa

Luonto lainassa -viikon tilaisuus kirjastolla

Lohjalla olemme siinä mielessä onnekkaita, että upeita lähiluontokohteita on joka puolella. Lohjan lähiluonnon erityispiirteistä kerrottiin pääkirjastolla osana perinteistä Luonto lainassa -viikkoa.

Suomen luonnonsuojeluliiton valtakunnallista Luonto lainassa -viikkoa vietettiin helmikuun alussa, ja tänä vuonna teemana oli lähiluonto. Lohjan paikallisyhdistyksessäkkin olimme jälleen mukana yhteistyössä Lohjan kirjastojen kanssa.

Kirjastoissa oli viikon ajan esillä luontoiheisia aineistonäyttelyitä. Me puolestamme järjestimme pääkirjaston Järnefeltin salissa yleisötilaisuuden, jossa Lohjan kaupungin ympäristösuunnittelija **Anu Luoto** kertoi Lohjan lajiston ja luontotyyppien monimuotoisuudesta sekä mielenkiintoisista lähiluontokohteista.

Lähiluonto on tänä vuonna myös luonnonsuojeluliiton pääteema. Luodon mielenkiintoinen esitys käynnistikin teemavuoden hienosti myös Lohjalla.

Hyödyllinen ja arvokas lähiluonto

Luodon mukaan lähiluontoa voidaan ajatella esimerkiksi paikkoina, joihin mennään, tai lajeina, joiden kanssa jaamme elinympäristömme. Kotipihat, puistot, viheralueet, kaupunkimetsät ja erilaiset vesistöt ovat vihreitä ja sinisiä keitaita rakennetun ympäristön lomassa, ja ne on helppo mieltää lähiluonnoksi. Yhtä lailla luontoa ovat kuitenkin myös betonikaupungin linnut ja jyrsijät.

Ajan kanssa kaupunki kehittyy ja kasvaa, mutta lähiluontoa olisi syytä vaalia muutosten keskellä. Arkinen lähiluontokin

tukee luonnon monimuotoisuutta, josta lukuisat tärkeät ekosysteemipalvelut ovat riippuvaisia. Ilman lähiluontoa asukkaat ovat esimerkiksi alttiimpia kärsimään sään ääri-ilmiöistä, kuten terveyttä uhkaavista helleaalloista tai rankkasateista hulevesitulvineen. Helposti saavutettavissa oleva lähiluonto taas vaikuttaa positiivisesti ihmisten terveyteen ja tarjoaa virkistysmahdollisuuksia.

”Meidän on helppo arvottaa asioita tällä tavalla hyötyjen kautta, ja lähiluonnonkin suojelua perustellaan usein juuri hyötynäkökulmasta”, Luoto pohti lähiluonnon merkitystä. ”On kuitenkin tärkeää muistaa, että luonnolla on myös ihmisestä riippumaton itseisarvonsa.”

Lohjan lajistollinen monimuotoisuus

Lohjan lajistollinen monimuotoisuus on merkittävä. Kun Suomen kokonaislajimääräksi on arvioitu 48 000 lajia, Lohjalla on tavattu näistä kaikkiaan 13 600 lajia eli 28 prosenttia maan lajistosta. Tällä vuosituhannella havaintoja on kirjattu 9 600 lajista, mikä sekkin on 20 prosenttia koko lajistosta. Lohjalla on tavattu tällä vuosituhannella myös 456 uhanalaista lajia. Se on jopa 17 prosenttia kaikista uhanalaiseksi luokitelluista lajeista.

Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi-portaalissa Lohjan alueen havainnot uhanalaisista lajeista painottuivat vahvasti Lohjan-

järven ympärille. Tätä Luoto perusteli toisaalta eteläisen Lohjan erityisellä rehevyydellä ja lajirunsaudella, toisaalta maankäytön suunnittelun ja siten luontoselvitysten painottumisella kunnan kaupunkimaisemaan osaan. ”Voi myös olla, että Lohjan pohjoisosien laajemmista yhtenäisistä luontokohteista löytyisi kiinnostavia lajeja, jos alueita tutkittaisiin tarkemmin. Ei muuta kuin lähtekää retkille havainnoimaan luontoa ja kirjatkaa havaintojanne Laji.fi-palveluun”, Luoto kannusti yleisöä.

Miksi sitten Lohjan luonto on niin rikkasta? Luodon mukaan monimuotoisuus perustuu ilmastollisesti ja geologisesti onnekaaseen sijaintiin. Suomen mittakaavassa leuto ja kostea ilmasto yhdistettynä pitkään kasvukauteen edesauttaa monien eliölaajien viihtymistä alueella. Monet Lohjalla esiintyvistä lajeista ovat kalkinvaatioita ja kalkinsuosijoita, jotka menestyvät täällä kallio- ja maaperän kalkkipitoisuuden ansiosta. Hedelmällisen maaperän lisäksi alueen lukuisat järvet, lähteisyys ja jääkauden jäljet kuten Lohjanharjun ainutlaatuinen reunamoreeni muodostuma lisäävät luontotyyppien monimuotoisuutta. Pitkä asutus- ja viljelyhistoria kartanokulttuureineen antaa oman lisänsä alueen luontotyyppien ja lajiston monimuotoisuuteen.

Luonnonsuojelualueiden verkosto

Luonnon monimuotoisuuden kannalta on tärkeää säästää luontoa hakkuilta, rakentamiselta, ja muilta maankäytön muutoksilta. Varmin keino suojata luontokohteita on perustaa luonnonsuojelualueita. Luoto esitteli suojelualueiden sijoittumista Lohjan alueella kartan avulla.

”Lohjalla on paljon luonnonsuojelualueita, mutta monet niistä ovat hyvin pieni-

alaisia. Alueen pinta-alasta vain 1,5 prosenttia on luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonsuojelualueita”, Luoto kertoi suojelutilanteesta. Luonnonsuojelualueita on yli 220, ja niiden pinta-ala vaihtelee 0,04 ja 90 hehtaarin välillä. Yhteensä kettu pinta-ala on 1 700 hehtaaria, ja tästä 30 prosenttia on vesipinta-alaa.

Suojeltuja luontotyyppejä, käytännössä pähkinäpensaslehtoja ja jalopuumetsiä, varten on perustettu 26 suojelualueita. Erityisesti suojeltavien eliölaajien esiintymispaikkoja on suojelu 19 kappaletta. Putkilokasveista punavalkku, vuorikuisma, harsomatara ja patukkasara, jäkälistä lännenkesijäkälä ja pihlajanläiskäjäkälä sekä sammalista harsosammal, kolusammal, eteläsuikerosammal ja tupsukivisammal ovat saaneet omia suojelualueitaan.

Yleisössä kiinnitettiin huomiota siihen, että Lohjalla nimenomaan yksityiset tahot ovat perustaneet suojelualueita, kun taas kaupungin mailla suojelutaso on hyvin vaatimaton. Luonnonsuojeluliitto on vaatinut, että kuntien tulisi tavoitella vähintään 30 prosentin suojelualaa, josta kolmannes eli 10 prosenttia pitää olla tiukasti suojeltua. Tässä onkin yhdistyksellämme selkeästi vaikuttamisen paikka!

Porla, Lohjanharju ja Pähkinäniemi, kolme upeaa lähiluontokohdetta

Lopuksi Luoto esitteli meille tarkemmin kolme omaa suosikkiaan Lohjan lähiluontokohteista: Porlan ja Lohjanharjun läheltä Lohjan keskustaa sekä Pähkinäniemen Virkkalasta.

Porla on tunnettu lintukohde, mutta se on myös lepakoiden saalistusalue ja viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka. Alueella on tavattu EU:n luontodirektiivin tiukasti suojeltavia sudenkorentolajeja.

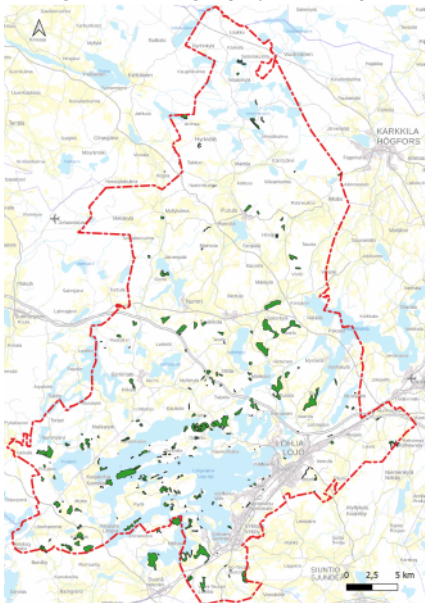

”Porla on minusta erityinen paikka, koska siellä on merkittäviä luontoarvoja todella lähellä kaupungin keskustaa, suosituksen ulkoilureitin varrella”, Luoto totesi.

Entisellä kalanviljelylaitoksella ja Porlan lehdon luonnonsuojelualueella lohjalaiset pääsevät nauttimaan lehtoluonnosta ja tarkkailemaan rikkaita eläimistöä helposti. Lähiluonnossa retkeilystä kiinnostuneille Luoto kertoi ilouutisen: ”Porlan uusi luontopolku toteutetaan tulevan kevään ja kesän aikana. Kyltit ovatkin jo valmiina!”

Lohjanharju puolestaan on lohjalaisille erittäin merkittävä virkistysalue lenkki- ja hiihtomaastoineen. ”Ei kuitenkaan pidä antaa Lohjanharjun hämätä tuttuudellaan! Kyseessä on geologisesti, maisemallisesti ja kasvillisuudeltaan arvokas luontokohde, joka kuuluu Natura 2000 -ohjelmaan”, Luoto korosti.

Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetut luonnonsuojelualueet. Lohjan ympäristönsuojelu.

Lohjanharju on osa Ensimmäisen Salpausselän reunamoreeni muodostumaa. Ojamonkankaalla Neitsytlinnan moreenikumpare on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi samoin kuin Tannen kivikko, joka on Perttilässä sijaitseva pirunpelto eli kivikkoisen muinaisranta. Myllärinkadun päästä harjulle noustaessa vastaan tulee Ancylysjärven muistomerkki muinaisella rantapenkereellä. Harjukasvillisuus on karua ja puusto mäntyvaltaista. Pohjanmasmalo, sikokuuri, nuokkukohokki, kangasajuruoho ja ahokissankäpälä ovat esimerkkejä kaunis-kukkaisista paisterinteiden kasveista Lohjanharjulla.

Pähkinäniemi Virkkalassa on kolmas Luodon nostama lähiluontokohde. Se on hänen mielestään Lohjan alueen upeimpia lehtoja. ”Alue on siitä erikoinen, että lähellä sijainneen sementtitehtaan kalkkipöly on vahvistanut maaperän luontaista kalkkivai- kutusta”, Luoto kertoo teollisuushistorian yllättävästä positiivisesta vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen.

Alueella on havaittu useita uhanalaisia lajeja, kuten suomukka, poimukääpä sekä sienet kalvomaljakas ja kuoppajänönkorva. Pähkinäniemi on luonnonsuojelualue, arvokas kasvillisuuskohte ja mukana Natura 2000 -ohjelmassa.

Upeita lähiluontokohteita on näiden Luodon esittelemien lisäksi lukuisia joka puolella Lohjan laajaa aluetta. Siispä lähde- tään ulos ja nautitaan! Retkiseuraa löytyy esimerkiksi yhdistyksen monilta retkiltä, jotka löytyvät retkiohjelmasta.

TEKSTI: JENNA KOTILEHTO

Lohjan Luontokuvailta 2024

LAURENTIUS-SALISSA 15.3.2024 klo 18:00

**Kaj Hypén: KORPIMAAN VUODENAJAT
Antti Haataja: VALOKUVA LUONTOKADON
JA ILMASTONMUUTOKSEN
TUTKIMUSVÄLINEENÄ**

Markku Könkkölä: POHJOLAN JA BALTIAN KÄMMEKÄT

**Aikuiset 15 €, koululaiset 5 €
Ennakkomyynti: Putiikki Oiva Elo**

**Järjestää:
Pro Luontokuva ry ja
Lohjan Seudun
Ympäristöyhdistys**

